

ПОБУДОВА МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ
ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВАCONSTRUCTION OF A MECHANISM
FOR MANAGING THE INVESTMENT ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

УДК 330.322:657

DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.44-10>**Паньков О.Б.**аспірант кафедри економіки
і підприємництваНаціональний технічний університет
України«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»**Pankov Olexander**National Technical University of Ukraine
"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

Загальновідомим є те, що здійснення ефективної інвестиційної діяльності підприємства є можливим у разі функціонування системи управління. Управлінські дії повинні ґрунтуватись на певному механізмі, що забезпечуватиме раціональне використання інвестицій та економічний розвиток підприємства. У статті висвітлено поняття механізму управління інвестиційної діяльності підприємства, а у вигляді відповідної таблиці описано основні елементи, що складають механізм управління інвестиційною діяльністю підприємства. Досліджено процес побудови та організації механізму управління інвестиційною діяльністю підприємства. Під час здійснення дослідження механізму управління інвестиційними процесами на початковому етапі необхідно розглянути його функції та виявити можливості поліпшення їх виконання. На основі виснажених компонентів узагальнено основні характеристики процесу управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, управління інвестиційною діяльністю підприємства, інвестиційна привабливість.

Общеизвестным является то, что осуществление эффективной инвестицион-

ной деятельности предприятия является возможным в случае функционирования системы управления. Управленческие действия должны основываться на определенном механизме, который будет обеспечивать рациональное использование инвестиций и экономическое развитие предприятия. В статье освещено понятие механизма управления инвестиционной деятельностью предприятия, а в виде соответствующей таблицы описаны основные элементы, составляющие механизм управления инвестиционной деятельностью предприятия. Исследован процесс построения и организации механизма управления инвестиционной деятельностью предприятия. При осуществлении исследования механизма управления инвестиционными процессами на начальном этапе необходимо рассмотреть его функции и выявить возможности улучшения их выполнения. На основе приведенных выше компонентов обобщены основные характеристики процесса управления инвестиционной деятельностью предприятия.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная деятельность, управление инвестиционной деятельностью предприятия, инвестиционная привлекательность.

It is well known that effective investment activity of an enterprise is possible in the case of management system functioning. Management actions must be based on a specific mechanism that will ensure the rational use of investments and ensure the economic development of the enterprise. The concept of the mechanism of management of investment activity of the enterprise is covered in the article, and in the form of the corresponding table the basic elements that make up the mechanism of management of investment activity of the enterprise are described. The process of constructing and organizing a mechanism for managing the investment activity of enterprises is also investigated. The concrete examples of the enterprises and the analysis of their activity demonstrate the stages of development of the mechanism of investment activity management, which will facilitate their restructuring and modernization. Businesses operating in the territory of Ukraine operate in an environment that is always in the wave of change, and therefore the management of the enterprise must quickly perceive and respond to such changes, is not an exception and the investment environment of the enterprise. The process of managing an investment activity of an enterprise is based on a mechanism that is an integral part of the overall methodology for managing investment activity. The formation of the mechanism for managing the investment activity of the enterprise is based on general economic principles, which allow considering machine-building enterprises as an open system, which has material, labor, information and financial resources, with its ability to transform under the influence of external and internal factors. One of the most important means of optimally achieving the investment objectives of the investment management function is to evaluate the investment attractiveness that plays the role of a link between the analysis stage and the investment decision stage. The main purpose of assessing investment attractiveness is the synthesis of summarized conclusions, the quantitative reflection of which is an integral indicator. Based on the conclusions made, the potential investor has the opportunity to choose the best among the potential recipient enterprises, and the enterprise – the opportunity to take certain measures aimed at improving their condition. The main purpose of this work is to substantiate theoretical provisions, to identify scientific and methodological approaches to managing the investment activity of enterprises.

Key words: investments, investment activity, management of investment activity of the enterprise, investment attractiveness.

Постановка проблеми. Підприємства, що здійснюють свою діяльність на території України, функціонують у середовищі, що завжди перебуває на хвилі змін, тому менеджмент підприємства повинен швидко сприймати та реагувати на такі зміни, не є винятком інвестиційне середовище підприємства.

Процес управління інвестиційною діяльністю підприємства ґрунтується на механізмі, що є складовою частиною загальної методології управління інвестиційною діяльністю.

В основу формування механізму управління інвестиційною діяльністю підприємства закладено

загальноекономічні принципи, які дають змогу розглядати машинобудівні підприємства як відкриту систему, в розпорядженні якої перебувають матеріальні, трудові, інформаційні та фінансові ресурси, з її можливістю до трансформації під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичними проблемами управління інвестиційною діяльністю підприємств займалися такі зарубіжні науковці, як Д. Тобін, Дж.А. Бейлі, П. Друкер, В. Шарп. Внесок українських учених також є значним. Необхідно відзначити дослідження В. Акуленка, І. Вінніченка, С. Герасимової, В. Гончарова, А. Загород-

нього, І. Єпіфанової, І. Новикової, Т. Майорової, А. Мокій, В. Федоренка, Д. Черваньова.

Механізм управління інвестиційною діяльністю підприємства нині є мало вивченим та дослідженим питанням, однак його роль у здійсненні управління інвестиційною діяльністю є беззаперечною.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування теоретичних положень, визначення науково-методичних підходів до побудови механізму управління інвестиційною діяльністю підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним з факторів економічного та інноваційного розвитку держави є висока інвестиційна активність, що сприяє забезпеченню економічного росту і, як наслідок, підвищенню добробуту суспільства. Вона виражається в інвестиційній діяльності підприємств.

Механізм управління інвестиційною діяльністю підприємства доцільно розглядати як систему елементів (методів), що перебувають у розпорядженні суб'єкта управління, за допомогою яких ним здійснюється вплив на об'єкт, зі сформованими обґрунтованими та визначеними в інвестиційному середовищі рішеннями.

Під час дослідження механізму управління інвестиційними процесами на початковому етапі необхідно розглянути його функції та виявити можливості поліпшення їх виконання. До основних функцій, відповідно до класичного підходу М. Мескона, М. Альберта і Ф. Хедоурі, належать планування, мотивація, організація та контроль. Інструменти оцінювання та підвищення інвестиційної привабливості, як й інші заходи, вжиття яких спрямоване на вдосконалення дії механізму управління інвестиціями, виконують кожну з них.

Першу з перерахованих функцій (планування) слід розглянути більш детально у зв'язку з тим, що вона є вихідною для реалізації всіх інших функцій. Важливою особливістю функції планування є її гнучкість. Якщо інвестор може в будь-який час змінювати свої рішення відповідно до нової інформації, то він може знизити ризикованість своїх вкладень.

Щодо цього фінансові інвестиції є більш вигідними, ніж капітальні через більшу ліквідність цінних паперів, тобто можливість у короткі терміни змінити напрями вкладення коштів.

Ще однією важливою функцією управління є функція контролю. Її дія спрямована на відстеження ефективності та своєчасності досягнення цілей управління інвестиціями й реалізується завдяки простежуванню динаміки ефективності інвестиційних проектів та інвестиційної привабливості підприємств з плином часу. Завдяки функції контролю керівники можуть оперативним чином впроваджувати певні коригування в інвестиційні процеси та діяльність підприємства загалом.

Функція організації забезпечує створення структури відносин, яка дає можливість суб'єктам

господарювання ефективно взаємодіяти для задоволення спільних інтересів.

Наявність налагодженого механізму управління інвестиційними процесами на підприємствах дає змогу структурувати, систематизувати та ефективно координувати відносини суб'єктів інвестиційної діяльності, поліпшувати організацію за рахунок узгодження інтересів вкладників коштів та їх одержувачів.

Структура механізму управління інвестиційною діяльністю підприємства передбачає низку елементів. Це пояснюється впливом ринкових методів регулювання інвестиційної діяльності, формування й наявності яких визначає інвестиційне середовище й товарні ринки, а попит і пропозиція на цих ринках формують рівень цін на продукцію машинобудування та визначають ефективність використання інвестиційних ресурсів.

Для прийняття рішень проводяться збирання й аналізування інформації, яка для підприємств машинобудівного комплексу може включати характеристики ринку (розмір, темпи зростання, географічні переваги, динаміку цін, чутливість ринку до цін); оцінювання факторів конкуренції (рівень конкуренції, тенденції через зміну кількості конкурентів на інвестиційному ринку); аналіз фінансово-економічних факторів (структуру галузевих витрат, галузевий рівень рентабельності машинобудування). Дія самого механізму інвестиційної діяльності підприємства має бути спрямована на досягнення стратегії машинобудівного підприємства з урахуванням впливу внутрішнього й зовнішнього середовищ.

Рис. 1 демонструє головні компоненти механізму управління інвестиційною діяльністю підприємств.

Механізм управління інвестиційною діяльністю підприємства складається з певної системи методів, що продемонстровані на рис. 2.

На основі вищенаведеного узагальнимо основні характеристики процесу управління інвестиційною діяльністю підприємства:

- 1) управління інвестиційною діяльністю підприємства як складової загальної системи управління є цілеспрямованою діяльністю;
- 2) управління інвестиційною діяльністю має бути гнучким і здатним швидко реагувати на зміни у зовнішньому середовищі;
- 3) ефективність процесу управління може бути досягнута за наявності відповідного інформаційного забезпечення;
- 4) управління інвестиційною діяльністю спрямоване на досягнення поставлених цілей, зокрема економічних, інноваційних, соціальних, екологічних;
- 5) управління інвестиційною діяльністю має здійснюватися на основі інвестиційної стратегії [1, с. 67].

У заходах щодо оцінювання та підвищення інвестиційної привабливості повністю реалізуються всі класичні функції менеджменту, що дає їм змогу органічно вписатися в схему механізму управління інвестиціями.

Рис. 1. Структура механізму інвестиційної діяльності підприємства

Визначення дієвої амортизаційної політики	Визначення джерел фінансування	Мотивація трудової діяльності, прояву ініціативи, соціальне орієнтування	Делегування повноважень та відповідальності певним категоріям працівників; надання методично-інструктивної допомоги
Інвестиційне планування, розроблення програм	Визначення та дотримання стандартів виробництва	Облік, аналіз, контроль регулювання інвестиційної діяльності	Забезпечення навчання персоналу, підвищення кваліфікації кадрів

Рис. 2. Система методів управління інвестиційною діяльністю

Слід зазначити, що інвестиційна привабливість конкретних суб'єктів господарювання є стрижневим елементом механізму управління інвестиційною діяльністю.

Інвестиційна привабливість підприємства – це його інтегральна характеристика як об'єкта потенційного інвестування щодо його поточного стану, можливостей розвитку, обсягів та перспектив отримання й розподілу прибутку, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості підприємства, його ділової активності, рентабельності, кадрового потенціалу. Вона поєднує дані про ступінь очікуваної прибутковості, ризикованості та ліквідності потенційного капіталовкладення [2, с. 133].

Підприємство й власник капіталу мають особисті очікування за результатами майбутнього проєкту [3, с. 62]. Інвестор оцінює рівень інвестиційної привабливості потенційних підприємств, а останні розглядають можливі умови залучення капіталу. Тільки за умови збігу їх інтересів стає можливим здійснення процесу інвестування.

Отже, можна зробити висновок, що одним з найважливіших засобів оптимального досягнення цілей інвестування, який забезпечує виконання функції механізму управління інвестиціями, є оцінювання інвестиційної привабливості, яка відіграє роль сполучної ланки між етапом аналізу та етапом прийняття рішення про інвестування. Основною метою оціню-

вання інвестиційної привабливості є синтез узагальнюючих висновків, кількісним відображенням яких є інтегральний показник. На базі зроблених висновків у потенційного інвестора з'являється можливість вибору кращих серед потенційних підприємств-реципієнтів, а у підприємства – можливість вжити певних заходів, спрямованих на поліпшення свого стану.

Таким чином, на базі ретельного розгляду теоретичних основ і завдяки розробленню гнучкої системи оцінювання інвестиційної привабливості за умови достатнього обсягу придатної для аналізу інформації можна значно підвищити ймовірність досягнення цілей інвестування шляхом виділення дієвих чинників підвищення інвестиційної привабливості підприємств в рамках оптимізації функціонування механізму управління інвестиційними процесами.

Серед дієвих чинників підвищення інвестиційної привабливості підприємства слід виділити три групи, такі як фінансово-економічні, які здійснюють прямий вплив на рівень привабливості суб'єкта господарювання; дві групи непрямого впливу, а саме соціальні та інформаційні [4, с. 110]. Підвищення інвестиційної привабливості може бути наслідком як прямого поліпшення конкретних показників, так і непрямого, що, зрештою, приведе до зміни фінансових показників. Однак зв'язок між такими факторами та фінансовими коефіцієнтами простежити набагато важче.

До фінансово-економічних чинників підвищення інвестиційної привабливості пропонується віднести:

- підвищення ефективності використання основних фондів на підприємстві [5, с. 85];
- зростання ефективності використання оборотних коштів;
- підвищення ліквідності, фінансової стійкості, платоспроможності підприємства;
- вдосконалення системи керування прибутком підприємства;
- оптимальне вжиття комплексу маркетингових заходів;
- підвищення ефективності управління ціноутворенням на продукцію підприємства;
- впровадження моніторингу цін на сировину та комплектуючі вироби;
- підвищення ефективності діяльності підприємства за рахунок залучення екологічно безпечного обладнання;
- управління якістю.

До факторів, що належать до соціальної сфери, слід віднести:

- ефективне використання трудового потенціалу;
- підвищення кваліфікаційного рівня якості управлінської гілки.

Серед інформаційних факторів доцільно виділити:

- доступ до внутрішньої інформації;
- функціонування системи обміну інформацією зовні;
- запровадження новітнього програмного забезпечення та інформаційних систем на підприємстві [6, с. 236].

Основними засадами концепції управління інвестиційною діяльністю підприємств машинобудівного комплексу є системний підхід до здійснення інвестиційної діяльності, що передбачає дослідження підприємства як відкритої економічної системи; відповідність рівня інвестиційної привабливості об'єкта цілям інвестування; забезпечення відповідності інвестиційної політики наявним ресурсам та кваліфікації персоналу підприємства; орієнтація сформованої інвестиційної політики на підприємницький стиль управління інвестиційною діяльністю; забезпечення відповідності інвестиційної політики умовам зовнішнього середовища; збалансований підхід до формування результатів інвестиційної діяльності; забезпечення альтернативності інвестиційного вибору під час обґрунтування інвестиційної політики підприємства [7, с. 368].

Висновки з проведеного дослідження. Отже, механізм управління інвестиційною діяльністю підприємства – це послідовність та спосіб управління; послідовність процесів і стадій, відповідних процедур та інструментів; сукупність інституціональних та організаційних структур і комплекс використовуваних ними форм та методів; послідовність застосування різноманітних способів. Система управління підприємства має бути гнучкою та вчасно реагувати

на зміни в сучасній економічній системі. Важливим аспектом здійснення інвестиційної діяльності має бути процес як залучення, так і використання інвестиційних ресурсів, що в майбутньому забезпечить зростання вартості підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Акуленко В. Аналіз теоретичних підходів до управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2012. № 3. С. 67.
2. Ємець О., Волошинович Х. Інвестиційна привабливість підприємств регіону в умовах глобалізації економіки. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. № 4. С. 132–137.
3. Стадник В. Теоретико-методологічні основи інвестування розвитку підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. № 1. С. 60–68.
4. Ромашко О. Роль інвестиційної діяльності у формуванні прибутку підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. № 12. С. 107–112.
5. Черваньов Д. Управлінські складові здійснення інвестиційної діяльності на підприємствах України. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2008. № 11. С. 85–88.
6. Сорока П. Економічний зміст інвестицій і інвестиційної діяльності підприємств. *Держава та регіони*. 2007. № 4. С. 235–240.
7. Козаченко Г. та ін. Управління інвестиціями на підприємстві / ред. Г. Дібніс. Київ : Лібра, 2004. 368 с.

REFERENCES:

1. Akulenko V. (2012). Analiz teoretychnykh pidkhodiv do upravlinnya investytsiynoyu diyal'nistyuu pidpryyemstva [Analysis of theoretical approaches to managing the investment activity of the enterprise]. *Bulletin of SSU. Economy series*, no. 3.
2. Emets O. (2016). Investytsiyna pryvablyvist' pidpryyemstv rehionu v umovakh hlobalizatsiyi ekonomiky [Investment attractiveness of regional enterprises in the conditions of economy globalization]. *Eastern Europe: Economics, Business and Management*, no. 4, pp. 132–137.
3. Stadnik V. (2008). Teoretyko-metodolohichni osnovy investuvannya rozvytku pidpryyemstva [Theoretical and methodological foundations of investing enterprise development]. *Actual problems of economy*, no. 1, pp. 60–68.
4. Romashko O. (2008). Rol' investytsiynoyi diyal'nosti u formuvanni prybutku pidpryyemstva [The role of investment activity in the formation of enterprise profit]. *Current problems of economy*, no. 12, pp. 107–112.
5. Chervanov D. (2008). Upravlins'ki skladovi zdiysnennya investytsiynoyi diyal'nosti na pidpryyemstvakh Ukrayiny [Management Components of Investment Activity at Ukrainian Enterprises]. *Formation of Market Relations in Ukraine*, № 11, pp. 85–88.
6. Soroka P. (2007). Ekonomichnyy zmist investytsiy i investytsiynoyi diyal'nosti pidpryyemstv [Economic content of investment and investment activity of enterprises]. *State and regions*, no. 4, pp. 235–240.
7. Kozachenko G. (2004). Upravlinnya investytsiyamy na pidpryyemstvi [Investment management at the enterprise]. Kyiv : Libra.